

2002

2. Kr. - zał. teraki

mat. prok. sasa.
d. ka.
elina Sudyk
siedle Wschodnie

1-6/6 Poznan

++
BRZozowska Maria

AK
W-we

z d. Baraniecke

1890-1978

3087/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — ⁺⁺ BRZÓZOWSKA Maria
201. Boweniecke

3087 | WSK

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa ✓ k. 2, s. 1-3
- I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓ k. 4, s. 1-5
- I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 2, s. 1-4

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

- III/1 – dot. rodziny relatora —
- III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —
- III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —
- III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

1. 2 FAPAK — 200. T: 3168/WSK Brzozowska
Helena zom. Surodyk

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”]

VI. Fotografie ✓ oryg. oraz ksero pkt. II s. 5

I/1 Relacja

- Ankieta uczestnika Powstania Warszawskiego sporządzona przez ciotkę H. Brzozowską - Suwylek [k.d.], ryps, rkps, kopia, k. 2, s. 1-3

ANKIETA UCZESTNIKA POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

1. Nazwisko BRZÓZOWSKA (z MEZA) 2. Imię MARIA
3. Poprzednie nazwisko BARANIECKA (z domu)
4. Imię ojca BOLESŁAW 5. Matki LEOKADIA z domu BOGDANÓWSKA
6. Data ur. 5 VII 1880 7. Miejsce ur. WARSZAWA
8. Pseudonimy NIEM. NIEM. 9. Lewe nazwiska NIEM. NIEM.
10. Obecny adres zam. i kod ZMARTA 14/XI/1878. M. POZNAŃ. V
tel.
11. Stopień wojskowy -WŁ. LEGITYMACJI. AK. - ŻOŁNIERZ
12. Zawód przed wojną lub przed Powstaniem, ewent. miejsce pracy
- PRZED W. SN. - NAUCZYCIELKA PRYW. - STUDENKA - WYDZ. PRZYRODN. - GENEWA
- PRZED W. SN. - POZY. MEBL.
- PRZED. POWSTANIEM W HR. - WARSZCIEŁKA. (PROWADZIŁA SKLEP - WARSZAWA -
- PRZED. POWSTANIEM W HR. - WARSZCIEŁKA. (PROWADZIŁA SKLEP - WARSZAWA -
13. Adres przedpowstaniowy WARSZAWA - W. M. WARSZĄTKOWSKA. 53A ŻKOTACH
14. Udział w kampanii 1939 r. (stopień, funkcja, oddział, szlak bojowy) ...
NIEM. BRATA W DZIAŁU (JEDYNA BYŁA W SZKOLENIU "BIATEGO RZYZA").
15. Działalność konspiracyjna (od kiedy, nazwy i kryptonimy komórek, oddziałów:
gdzie, pseudonimy, nazwiska i stopnie dowódców, przełożonych, kolegów) ...
W ZAPORZYSIENIU. NIEM. NIEM. NIEM. (KONSPIRACYJA "RODZINNA"), NATOMIASZ. ZNAJE MI. SA. NASTĘPYJĄCE
FAKTY:
A. PROWADZENIE NIEM. WŁASNYM SKLEPIE (POW. PKT 12) T. Z. W. "SKRZYŃKI" KONTAKTOWE J. W. DIENIKU
DO. PRACOWNIA DREWNA NA ZAPLECZU SKLEPU T. V. BYŁE SCHOWEK NA KÓRSPONDENCJE ...
16. Udział w Powstaniu Warszawskim (od kiedy do kiedy, nazwy i kryptonimy komórek, oddziałów: gdzie, pseudonimy d-ców, ich nazwiska i stopnie, szlak bojowy, miejsca walk, pseudonimy i nazwiska kolegów itp.)
ZAPRAZ. PO. WYBÓR. SYMA I. CÓRKI. NA. GODZINIE. "W". ZACZĘTA. GÓRAJEKOWO SZUKAC. PRZY
DZIAŁU. DIA. SIEBIE. DOTARŁA DO. WOSKONKOPY. SZUREGI. SPOTECZNEJ. I-2. POZKAZY.
V. ODDZIAŁU. SZTABU. POD KOMENDĘ. KOMENDANTA. WSS. WARSZAWA. POTU DNI

Dołącz fotografie z okresu
zblizzonego do lat
1939-1945

dl.c. NA
BOGDANOWEJ
KARCIE

dużo na
DODATKOWE
KARCIE

17. Odniesione rany (gdzie, kiedy, rodzaj rany) .
WYDZIAŁU SZTANBU - POD KOMENDĘ KOMENDANTA .
WYRMIŚLA . DZIATEKA . W. DUBROBODNIK .
KSPBLOKANTURKĄ - imię: ANDRZEJA - POTONSKY
PATROLU "MARCIN" WRAZ Z NASZĄ
WYSZKA . BIEZ . FIZYCZNE
82WANNA

i pobyt w szpitalach
MIE . RORY STATA

18. Awanse i odznaczenia (kiedy, gdzie, przez kogo nadane, ewent. nr rozkazów) .
MIE . OTRZYMAŁA

19. Po kapitulacji Powstania (dalsza działalność konsp., ucieczka, pobyt w obozach jenieckich, koncent.,
pracy, gdzie, nazwy obozów, nr jenieckie, od kiedy do kiedy) -
PRZEJAZD Z MATKĄ LEOKADIA
PRACZ . STOSTAMT . ZOFIA I ALINA .
BRAD . JAKOŚ . SIE WYRUKA . I .
DOKŁADNY WYKAZ KONTAKT Z RODZINĄ

20. Zawód wykonywany po wojnie (ewent. ukończone studia wyższe, jakie, gdzie), stanowisko lub funkcja,
stopień naukowy; nazwa zakładu pracy lub najdłuższego zatrudnienia .
W PRONIECIEKIM MIEJSCU .
I DOWOZOME W KASNOŁOZCIE Z DOMU .
ŻYŁA Z ENRIETY .
WŁASNA STATA .
W LIPCU 1850 WYJECHAŁA NA STAF DO POZNAŃA I DO COBKI .
TĘ .
ANKIETE, ORAZ WZCIEC MATKĘ .
TAK DEJANNA

Ewentualne dalsze informacje proszę zamieścić na oddzielnej karcie. W razie posiadania dokumentów,
pamiętników, wspomnień, relacji, fotografii z Powstania i konspiracji oraz tym podobnych, proszę wykazać je
lub załączyć kserokopie, fotokopie, odpisy itp.

ZATECZKI: BSKROPIA LEGITYMACJI DOWODZĄCĄ AK 2 16/11/1811
DODATKOWE INFORMACJE DO ANKIETY
KARTA TYTUŁOWA ORAZ 2 STRONY Z PRAMETRYKĄ ODKI "TLENKOD STAC"
DOWCZ. OCENY PRAKTYKI WARSZAWSKIEJ W POWSTANIU - INŻYNIER

4/IV/02 Data

BARDO WAŻNE FRAGMENTY Z PANIENSKIEJ LATI:
JAKO PIKASZTA BRATA UDAŁA SIĘ DO SZKOLNYM 1805 KRYZOCOUT
WRAZEM Z PENSIJĄ P. JASTOŁEJ .
KONDUKTE DO MAGYSTRON ZIEMIAŃSKICH - M. J. DO HELENY NIEZŁADNY .
WZROSTNIWSZY WENDEI NAUKOWE - Z KRAKOWA UDAŁA SIĘ DO GENEWY NA STUDIUM PRZYRODOZNAWSTWA
W GENEWIE WYGOŁOŚ SIĘ DO DZIAŁA SIEDZIECZKA POD KOMENDĄ KASPROWICZÓW
WIEZYWA PRZED WYKAZEM WRODZĄC DOKŁAD W 1911 I WRAZEM WYGOŁOŚ SIĘ DO WYKAZU W 1912 Z MIEJSCEM WÓDZI DO WARSZAWY
KONK. 1811

ALINA
BRZODOWSKA - SURDYK
20MINUT AK -
W POWSTANIU SANITARIUSZ
Ciebie wazni Proszę
podpis

UZUPEŁNIĆ - WYSTA
II MEMORIAŁ

FUNDACJA
ARCHIWUM POMORSKIE
ARMII REJONOWY
UL. WIELKIE GARDNAR 8
81-100 TORUŃ
"MEMORIAŁ"

Wpłynęło dnia 8.04.02
Ldż 2110 HSK 1002
D.O.

... (faint text) ...

Do sformułowania ... (faint text) ...

... (faint text) ...

DODATKOWE INFORMACJE

L.dz. 2110 WSK 02.810

1/1-2

DO PUNKTU 15-DC. - OPROZ KORESPONDENCJI, KTÓRĄ PRZYNOSILI I ODBIERALI "KLIENCI" - PRAWDOPODOBNIIE BYWAŁY TAM TEŻ INNE PRZESYŁKI - JAKIE? - NIĘ WIEM.

2) UDOSTĘPNIANIE LOKALU TEGOŻ SKLEPU NA KONTAKTY MIĘDZY PRZEDSTAWICIELAMI RÓŻNYCH UGRUPOWAŃ KONSPIRACYJNYCH, ZRZUTKÓW IT.P. - BYWAŁ TAM NADEWNNO ZYGMUNT ZAREMBA Z P.P.S.

3) UDOSTĘPNIANIE TELEFONU SKLEPOWEGO CELEM ODBIERANIA I PRZEKAZYWANIA ZASZYFROWANYCH WIADOMOŚCI. USTNYCH.

CZĘSTO KORZYSTALI Z NIEGO MAŁŻONKOWIE

STANISŁAWA I ALEKSANDER (LEONZ LOWKA?)

(BYLI WŁAŚCICIELE SKLEPU) SACZKOWSCY. ZWŁASZCZA PANI STANISŁAWA

PRZESIADYWAŁA DŁUGIE GODZINY. ("URZĘDOWO")

BARDZO ZAANGAZOWANI W WALKĘ PODZIEMNĄ

ZOSTALI ZAATAKOWANI PRZEZ NIEMCÓW

WE WŁASNYM MIESZKANIU - I PO OSTRZALE-ZABRAMI,

(DO SKLEPU KTOŚ ZATELEFONOWAŁ, ŻE ZACHOROWALI NATYFEL)

ONA DOSTAŁA SIĘ NA PANIĄK, GDZIE BARDZO DO-

DATNIO DZIAŁAŁA NA NSPÓŁWIEŻNIARKI (PIĘKNIE

SPIENIAŁA!) ON ZMIENIAŁ TU ŚLADY SIĘ URWAŁY

NIC WIĘCEJ NIĘ JEST MI WIADOME.

4) W SZEROKIM STODNIU UPRZYSTĘPNIŁA NASZE

MIESZKANIE - NA KONTAKTY KONSPIRACYJNE BRATA

WITOLDA I MOJĘ. - BRAT ZE SWOJĄ GRUPĄ PODCHORĄ-

ZACKĄ POD ZWIERZCHNICTWEM KTN "ARTA" MIAŁ SWOJE, A JA

ORAZ MOJĘ SZKOLENIE SAMITARNE POD ZWIERZCHNIC-

TWEM "MARIYNY" - MARII PASZKIEWICZ - REF. SAMITARNEJ

NA OBWÓD "MOKOTÓW", "CECHNY" i INNYCH. - KRZYŻOWA-

ŁĄCZY SIĘ TU SPOTKANIA EWY MATUSZEWSKIEJ ("MEWY"),

MARII SANIEC ("SANY") i INNE. - HALA DUDZIK.

W R 1942 ODBYWAŁY SIĘ WYKŁADY PRAWA KONSPI-

RACYJNEGO UNIWERSYTETU ZIEM ZACHODNICH.

- BYWAŁO, ŻE TRZEBA BYŁO PRZENOCOWAĆ KOGOŚ

Z "PRZELOTNYCH PTAKÓW"!

MARIA BRZOZOWSKA DAWAŁA SWOJE MŁCZĄCE REZWO-

LENTE NA GOSPODARKE W JEJ MIESZKANIU I DOBYTKU Z

NIC NIĘ INGERUJĄC, NIĘ PYTAJĄC BEZ POTRZEBY, USUWAJĄC SIĘ.

DO PUNKTU 16 - PATROLE POWSTAŁY DLA POTRZEB
LUDNOŚCI CYWILNEJ, A NIĘC:

- PENETROWAŁY TEREN, BY ZNALEZĆ
ŹRÓDŁA ZAOPATRZENIA W NAYPOTRZEB-
NIEJSZĄ ŻYWNOSĆ, ODŻYWKI DLA DZIECI,
ŚRODKI DROGERYJNO-FARMACEUTYCZNE.

A NIĘC - SKLEPY, APTEKI, SKŁADY APTECZNE

- KWESTIONAŁY PO DOMACH PRYWATNYCH
UZYSKUJĄC ARTYKUŁY TRUDNO DOSTĘPNE
A NIEZBĘDNE DLA UTRZYMANIA PRZY

ŻYCIU LUDZI NAYBARDZIEJ POSZKODOWANYCH
I NAYSZABSZYCH (MAMKI KARMIAĆCE, NIEMO-
NŁĘTA)

- ZDARZYŁO SIĘ, ŻE PATROŁ WYSTĄNO
W CELU ODNALEZIENIA KROWY - KARMICIELKI

POSZUKIWANIA NIGDAŁY REZULTATU
- KROWA BYŁA JAŁÓWKĄ.

- WYSYŁANE BYŁY "AD HOC" W MIEJSCA
POŻARÓW I ZBOMBARDOWANE, SKĄD WY-
CIĄGAŁY POSZKODOWANYCH, RYZYKUJĄC
ŻYCIĘ LUB KALECTWO, ORĘDZO PRZEKLEŃSTWA
UNIĘZIANYCH W GRUZACH

- ZDANAŁY SPRAWĘ ZE SWEGO DZIAŁANIA,
Z ZASTANYCH SYTUACJI, POTRZEB, NASTROJÓW
I OTRZYMAŁY BIEŻĄCE ZLECENIA.

DZIAŁO SIĘ TO NA CODZIENNYCH ZBIÓRKACH -
UCZESTNICZYŁ TAM CZĘSTO DR ŚNIDERSKI.

NA OSTATNIEJ ZBIÓRCI - KAPITULACYJNEJ -
OTRZYMAŁY PIEMĘZNĄ ODPRAWĘ

PATROL "MARCINI" OPEROWAŁ NA PĘD ŚRÓDMIEŚIU - CZASEM
ZAPĘDZAŁ SIĘ DAŁEJ

MARIA BRZOZOWSKA SPONTANICZNIE I BEZINTERESOWNIE UDOSTĘP-
NIAŁA SWOJE MIESZKANIE; ZASOBY NAYRÓŻNIEJSZYM - NIEZNAANYM
A POSZKODOWANYM LUDZIOM. ZNAJDO WALI TU SCHRONIENIE, TRUCHE
MEDZENIA I STAROPOLSKĄ GOŚCINNOSĆ NA MIARĘ CZASÓW. ODCHODZĄC
- ŻYCZYLI GOSPODYNI SZCZĘŚCIA W POSTACI OCALENIA DZIECI -
- POWSTAŃCÓW, Z KTÓRYMI ZOBACZYŁA SIĘ DOPIERO POD NARSZANĄ
W PAŹDZIERNIKU.

I/2 Dokumenty

- Akt ślubu, 1918, mps, rkps, kopia, j. ros, j. pol., k. l. s. 1
- Wypis z aktu urodzenia, W-wa 1942, mps, rkps, kopia, k. l. s. 2
- Zaświadczenie Dowództwa AK, W-wa 1944, mps, rkps, kopia, k. l. s. 3-4
- strona z legitymacji emerytów i rencistów [b-d], mps, rkps, kopia, k. l. s. 5

Харьковскій Курать.

Число 7 дня 1918 г.

№ 1038

ХАРЬКОВЬ.
Улица Гоголя № 4.

7-6-1918
Получено
5-8-1918

NE VARIETUR

Warszawa, 28 15 1919

№ report. 91

Tłumacz Przysięgły

Масарискай Выписе

уръ подлинной книги Харьковскаго Кошелева
в Харьковскомъ за 1918 году въ кассѣ кодъ N 207
Замечана ошибка следующаго содержания:

Писана девушка въ всезнающаго юнаго пераго въ
въ Харьковскомъ Кошелева Ко. Архиву къ кося шуръ
власиши, Гривкою Фомою и Фомою. Тамъ нова Бримо-
Зовило Кошелева 27 иши, въ Марии Баранецкого
Гривкою 26 иши обаша уръ Харьков. Владислава
и Садрин уръ. Завоукай Бримо Фомия з. о. выеда
Томасова и Фомою ур. Тоданскай Баранецкого
з. о. дочерю иши свидѣшны Мариа Роневскаго
и Гривкою Гривко

В означенной сей выписи подлинно и неаутно
удостоверено 1918 г. 7. 7 Харьков

Курать Курать

akt skibi

szkoda 7.100

Wpłynęło dnia 16.5.
Lp. 2370 KSk 100

I/2-2

Wolne od opłaty stampowej na mocy
art. 169 Ust. z dn. 1/VII 1926 r. (Prawo)
(Dz. Ust. R. P. N 98 poz. 579)

GUBERNIA GENERALNA
PARAFIA
KOŚCIOŁA RZYMSKO-KATOLICKIEGO
Św. ALEKSANDRA w WARSZAWIE

WYPIS z AKTU URODZENIA

WYDANY NA ZASADZIE KSIĄG METRYCZNYCH

ZA ROK 1890 Nr 1221

PROBOSZCZ PARAFII Św. ALEKSANDRA

Wiadomo czynimy, że *Karja Jozefa Baraniecka*
syn *Bolesława i Leokadii z Bogdanów małżonków Baranieckich,*
córka
urodził się pod Nr *1093* przy ulicy *w Warszawie*

dnia *5*

miesiąca *Sierpnia*

roku tysiąc *osiemset dziewięćdziesiątego* 189*0*

ochrzczona dnia *9* miesiąca *Grudnia* roku 189*0*

Zgodność powyższego wypisu z oryginałem stwierdzam.

Warszawa, dnia _____ miesiąca *marca* 194*2* roku.

Urządник Stanu Cywilnego

Kryśtolawczyk

*wypis
akt urodzeni
i aktu Św*

GENERALNA FUNDACJA
KOLONIA REHABILITACYJNA
W WILKOWIE - WARSZAWA

WYRYS Z AKTU URODZENIA

Wpłynęło dnia 16.5.00
L.dz. 2390/18k/00a

ORYGINAL LEGITYMACJI TO SZARO-
ZIELONY KARTONIK O WYMIARACH
7,5 x 10 cm.; PIECZĘĆ SZTABU
- CZERWONA, PIECZĘĆ "YURWISIA"
(NA ODWROCIĘ) Z LILIJKĄ HARCERSKĄ
- CZARNA; PODPIS "YURWISIA" - CZERWO-
NĄ KREDKĄ.

BYĆ MOŻE - DROGA DO "YURWISIA"
ZACZEŁA SIĘ OD 16 WDH - I.M. ZAMBY
CZARNEGO (PRZY GIMN. STASZICA
W WARSZAWIE), W KTÓREJ BYŁ SYN
MARI BRZOZOWSKIEJ - WITOLD BRZOZO-
WSKI, ZRESZTĄ DŁOŻNIEJSZY PARTYZANT
Z KAMPINOSU, WÓWZAS "WTODEK"
- KAPRAŁ, OSTATNIO PODNIĘSIONY DO
RANGI OFICERSKIEJ. (KRAKÓW, OS. NIE-
PODLEGŁOŚCI 5/83 - NOWA HUTA)

L.dz. 2110 WSK 02, 8^{IV}

5/2-3
DOWÓDZTWO ARMII KRAJOWEJ

Ob. Brzozowska Maria żołnierz AK

pełni na mieście z rozkazu VI Oddzia-
tu Sztabu zlecone czynności jako

..... Wzywa się
wszystkie organy wojskowe do udziele-
nia mu pomocy

m. p. dn. 16/8. 1944 r.

I/2-4

Przydział:
Wojskowa Służba Społeczna

Komendant
Wojskowej Służby Społecznej
Warszawa - Praga

DOSKONAŁE KORESPONDUJE
Z DZIAŁALNOŚCIĄ MARII BRZODOW-
SKIEJ W POWSTANIU WARSZAWSKIM
ROZDZIAŁ KSIĄŻKI WŁADYSŁAWA
BARTOSZEWSKIEGO "DNI WALOZĄCEJ
STOLICY" (WYD. ALFA 1985 - str. 238/42)

ORAZ

OSOBISTE WSPOMNIENIA MARII BRZO-
ZOWSKIEJ - JEJ POWSTANICZYCH
WSPÓŁPRACOWNIKÓW (NIEZYJĄCEJ JUŻ
SR. MARTY POŁONSKIEJ - Z PATROLU
"MARCINI") ORAZ ZNAJOMYCH - W ZAŁĄ-
CZENIU KSERO PISMA NATALII TYSZKIE-
WICZ DO MACIEJA PIEKARSKIEGO
W SPRAWIE UCZCZENIA POSTACI MARIII
W "POMNIKU POWSTANCÓW. WARSZAWSKICH
LIST TEN WYDRUKOWANY ZOSTAŁ NA
STR. 95 i 98 PAMIĘTNIKA Z POWST. WARSZ-
P. "TYLKO KROCI SERCE..." (AUTORKA
HALINA BRZODOWSKA SURDYK - WYDAWCA
MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI - WWA 1995 R.)

I/2-5

Maria Boczowska
Podpis własnoręczny

Nazwisko *Boczowska*

Imię *Maria*

Data i miejsce urodzenia *5.8.1890*

Warszawa

Miejsce zamieszkania *ul. A. Mickiewicza 9 m. 10*

J. Kowalski
Skarbnik

Za Zarząd

M. Kowalski
Prezes

wypłynęło dnia 16.05.
Ldż. 2370 WSK 1000

II Materiały uzupełniające relację

- H. Borzowska-Swolyk, Tylekwoń serce... Pamiętnik z Powstania Warszawskiego, Warszawa 1995 (strona tytułowa i postowie), rps, rkps, k. 2, s. 1-4

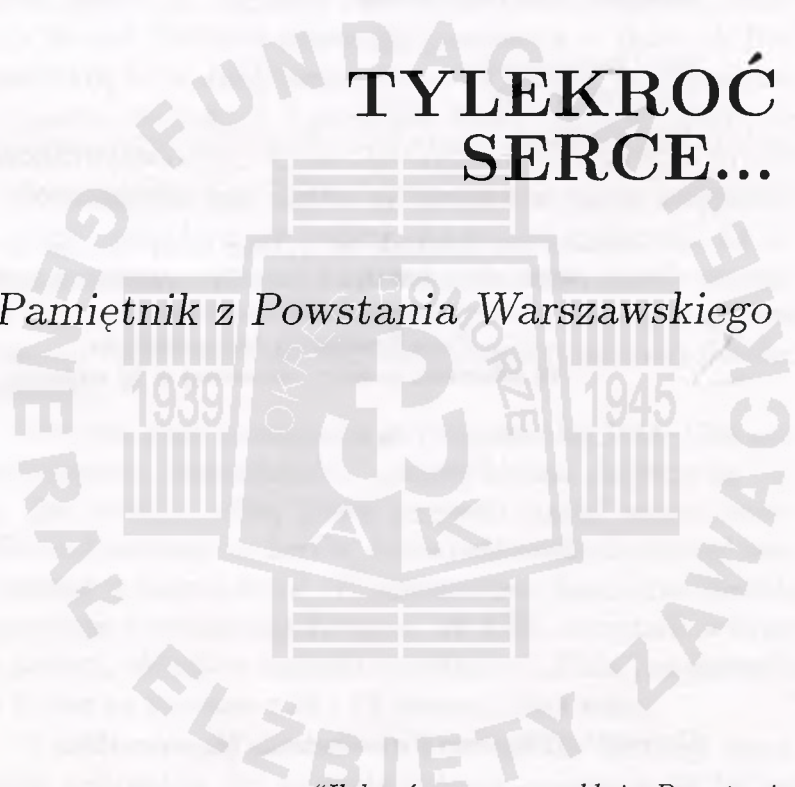

II-1

Halina Brzozowska-Surdyk

TYLEKROĆ SERCE...

Pamiętnik z Powstania Warszawskiego

*"Tylekroć rozum przeklnie Powstanie,
tylekroć serce ujrzy Je w Glorii"*

Muzeum Niepodległości • Warszawa 1995

Projekt okładki:
JADWIGA JEZIORSKA

Opracowanie redakcyjne:
ELŻBIETA NIEMCZUK-WEISS

Skład komputerowy:
ZBIGNIEW WEISS

Autorka oraz pozostałe osoby, które miały udział w tworzeniu
ostatecznego kształtu tej książki, serdecznie dziękują
Wojewodzie Warszawskiemu,
Panu Bogdanowi Jastrzębskiemu
za udzielenie pomocy finansowej w jej wydaniu.

Copyright © Muzeum Niepodległości, Warszawa 1994

ISBN 83-900727-9-3

Wydanie I

L. d2. 2110 WSK 02, 814

Od redaktora

Chcąc uczcić 50. rocznicę Powstania Warszawskiego, oddajemy do rąk Państwa niezwykle pamiętnik z Tamtych Dni. Niezwykły, bo w dużej części pisany na gorąco, jeszcze w czasie działań wojennych, i przez pół wieku nigdy w całości nie opublikowany.

Poszczególne jego części są ułożone w takiej kolejności, w jakiej powstały, a nie według chronologii wydarzeń. Za takim porządkiem wspomnień przemawia wiele; przede wszystkim fakt, że pisały je — dziewczyna a potem kobieta mające za sobą inny bagaż doświadczeń, inną perspektywę oceny faktów, dojrzałość.

Pierwszą część pamiętnika na przełomie lat 1944–1945 spisała 21-letnia sanitariuszka, „najzwyklejsza dziewczyna” — jak dziś mówi o sobie, której przyszło stanąć wobec niecodziennych zdarzeń, wyborów, która próbowała zrozumieć swoje miejsce w biegu historii. W młodzieńczej pamięci zachowała szczególnie pierwsze dni Sierpnia. W kilku zeszytach w kratkę, piórem, ołówkiem zapisała powstańcza „Hala”, co przeżyła 1 i 2 oraz na przełomie 18 i 19 sierpnia 1944 roku.

W części drugiej pisanej w marcu 1979 r. okruchy wspomnień przywołuje już dojrzała kobieta, oddalona 35 lat od dni zrywu i klęski. Powraca ona do wydarzeń toczących się od 3 sierpnia do 2 września 1944 roku. Opisywane fragmenty tytułuje „Kadrami”, a każdą datę (tytuł „Kadru”) obwarowuje w rękopisie słówkiem *około*, żeby przypadkiem nie przeinaczyć historii. Ta część ma inną stylistykę, inną poetykę pisania. Z tego okresu pochodzi również „Wprowadzenie”, które jednak ze względów kompozycyjnych znalazło się na początku wspomnień.

LIST NATALII TYSZKIEWICZ DO SP. MACIEJA PIEKARSKIEGO - DZIENNIKARZA I DOKUMENTALISTY POWSTANIA WARSZAWSKIEGO
KTÓRY WŁAŚCIWIE WYDANIE "TYLEKROĆ SERCE..."

Postowie DO PAMIĘTNIKA "TYLEKROĆ SERCE..." 95
AUTORSTWA MACIEJA PIEKARSKIEGO

w którym wówczas pracowałem jako dziennikarz, zainicjował wśród widzów plebiscyt na temat lokalizacji pomnika. Wybrano miejsce na Placu Krasińskich.

Przypadło mi w udziale przygotowanie felietonu filmowego o Powstaniu. Sięgnąłem do powstańczych wspomnień pani Haliny. Felieton ukazujący zdjęcia z powstania zaczynał się w komentarzu od słów: „Ilekroć rozum przeklnie powstanie, tylekroć serce ujrzy je w glorii”.

Na podstawie pamiętnika pani Haliny przygotowałem audycję słowno-muzyczną o Powstaniu, która była emitowana na Placu Krasińskich w dniu położenia kamienia węgielnego pod Pomnik Powstania Warszawskiego.

W listopadzie 1981 roku otrzymuję od pani Natalii Ty
szkiewicz list następującej treści:

„(...) W programie Pana były prześlicznie czytane przez Panią Annę Romantowską fragmenty pamiętnika Pani Haliny Brzozowskiej, którą znam ponad 30 lat. Znałam też jej wspa-
niałą Matkę, Panią Marię Brzozowską. Pani Brzozowska,
jak opowiadali mi jej współlokatorka, Pani Małta Połomska,
także uczestniczka powstania, jak również ludzie, którym wy-
datnie pomagała, dokonywała wręcz nadludzkich wysiłków w
czasie Powstania. Bezpośrednio po odejściu Jej dzieci do akcji
Pani Brzozowska sama zaciągnęła się do pracy w Wojskowej
Służbie Społecznej. Mieszkanie swoje udostępniła uchodźcom.
W czasie okupacji Pani Brzozowska w sklepie przy ulicy Złotej
założyła skrzynkę kontaktową. Z polecenia WSS wydobywała
ludzi spod gruzów, a szczególnie zbierała żywność dla niemowląt,
które umierały w Warszawie nagminnie. Chodziła po do-
mach, prosząc o cokolwiek z żywności dla dzieci. Zdobywanie
żywności w głodującej i wyczerpanej Warszawie było wprost
utopią. Mimo posiadania legitymacji i odznaki powstańczej
narażona była czasami na okropne przykrości, impertynencje,

4-4

a nawet obelgi. To wszystko jednak nie zrażało Jej, mimo iż sama była osobą o niebywalej wręcz subtelności. W to wszystko wierzę bezapelacyjnie, chociaż tego nie widziałam, ale poznawszy Panią Brzozowską doznałam sama od Niej w chwilach bardzo ciężkich ogromnej pomocy nie tylko materialnej, ale także wsparcia moralnego. Była osobą o ogromnej wiedzy, nadzwyczajnej kulturze, szlachetności, a nade wszystko dobroci. Przy tym wszystkim była tak niestychanie skromna. Nie mówiła w ogóle o osobie, ani o swoich zasługach. Jednym słowem była z tych, o których się mówi „Przepraszam, że żyję”. Wydaje się to dziwne, bo mogła być dumna z siebie, miała wszelkie prawa do tego. Choć studiowała w Szwajcarii, nigdy o tym nie mówiła, ani tego nie podkreślała, a takich faktów przeważnie ludzie nie pomijają milczeniem.

Teraz, kiedy napisałam mniej więcej wszystko o tak wspaniałej osobie, wyjaśnię Panu Redaktorowi, o jakiego rodzaju prośbę chodzi. Otóż jak tylko usłyszałam przez radio o budowie Pomnika Powstańców Warszawy, pierwszym moim odruchem była radość, a następnie chęć doniesienia Komitetowi Budowy Pomnika o Pani Brzozowskiej (...). Uważam, że Pani Brzozowska była powstańcem w całym znaczeniu tego słowa, podwójnym bohaterem, bo i sama działała z wielkim oddaniem, i pozwoliła swoim dzieciom zaciągnąć się w szeregi powstańców. (...) Proszę więc bardzo, aby Pan łaskawie, o ile to możliwe, sprawił, żeby nazwisko Pani Brzozowskiej, tak wspaniałej Polki i patriotki, było umieszczone na pomniku...”

Z kolei kilka dni później otrzymuję list od pani Haliny.

„Od lat doskwiera mi niedopełnienie obowiązku. 37 lat temu wyływały do obozu w Pruszkowie wielkie rzeki ludzi — rzeki-dzielnice i nazywały się jak one — Wola, Czerniaków, Mokotów. Ja przy płynęłam mniejszą rzeczka, która nazywała się Sadyba. Kiedy po skatowaniu Sadyba przestała żyć, różne

W korespondencja

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej

Memoriał Generał Marii Wittek
87-100 Toruń, ul. Wielkie Garbary 2, tel. 056/65 22 186
www.um.torun.pl/~archAK, e-mail: archAk@um.torun.pl
Konto: WBK II Oddział w Toruniu
10901506-4675-128-00-0

WYSTAWA
Wojskowa Służba Polek
Toruń 16 XI – 31 XII 2002 r.
Dom Eskenów, ul. Łazienna 16

Sz.P.
Helima Sundryk

Osiedle Wichrowe

Wzgórze 35/94

61-616 Poznań

Szanowna Pani,
13 XII 2002 r.

Dziękuję za złączenie do Pani teści, ale przede wszystkim za życzenie święteczne. W imieniu własnym i wszystkich pracowników i życzę Pani zdrowia i pomyślności w Nowym 2003 Roku.

2 wyrażeni szczerze
Dorota Kromp
Dokumentalistka Archiwum
WSK

1.1 Wystawo z Biletymem

A.R.W.
PAN DRAGON
GDAŃSK
TEL. (0-58) 302 41 60

12.12.02
4930

POST-024315

9-328

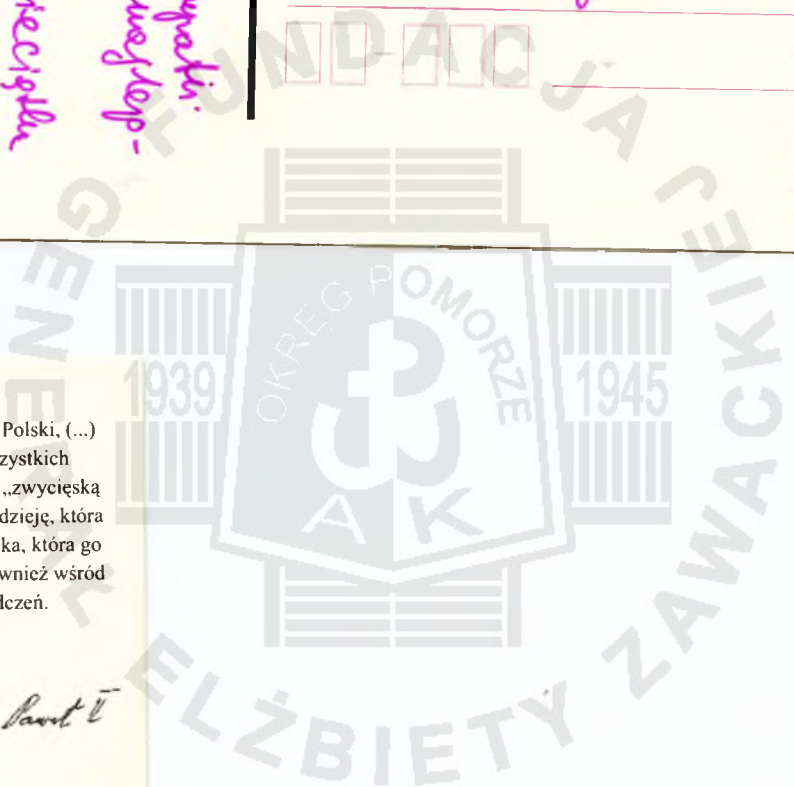
Wszystkie goście i sympatki
i urodziny wami z wyjątkiem
regulni żywienia
wzrostu. Długość Długości
Pozostał przeżył
Kochani

Pani
Dorota Krump
z Współpracaunkami
Fundacji

Wpisane przez o dotychczas do
mojej teorii z 16/8/105H woli i uczucia

Maryjo, Królowo Polski, (...)
proszę Cię dla wszystkich
moich rodaków o „zwycięską
nadzieję”. (...) Nadzieję, która
jest mocą człowieka, która go
czyni mocnym również wśród
cierpień i doświadczeń.

Jan Paweł II

VI Fotografie
- oryg. szt. 1

MARIA BRZOZOWSKA (MAMA HALINA)
PO OSTATNIM LACNEM (POZNAN)
- DO KTORA SIĘDZI.

POWOLANA BY SIOSTRA LIWA (ALINA)
KTORA SIĘ NARZECZONA
ANTONIEGO TZYKOWSKIEGO
W CZASIE WAKACY
NA DANCOWICZYSY U JEZUITÓW

NIEBIEŻY, ZADNEGO CZYTELNIEGO
ZDJĘCIA Z PRACI MOGĘ DOSTARCZYĆ.
JEŚLI BY BYŁ KIEDY COŚ ODWLAŻE U - DOŚĆ

HALINA BRZOZOWSKA
- SUPLEN

L.dz. 2110 USK 02.815 POZNAN, 4/IV/2000

DO
MEMORIAŁU
GENERAŁ
MARII WITTEK

BRZozowska Marie

